

PURITEKA

E-KNJIGA DANA POVIJESTI UMJETNOSTI U RIJECI
E-BOOK OF ART HISTORY DAY IN RIJEKA

Broj 2
Volume 2

PURITEKA

E-KNJIGA DANA POVIJESTI UMJETNOSTI U RIJECI E-BOOK OF THE ART HISTORY DAY IN RIJEKA

Broj 2
Volume 2

10 godina
Odsjeka za povijest umjetnosti
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

Rijeka 2013

PURITEKA

E-KNJIGA DANA POVIJESTI UMJETNOSTI U RIJECI

E-BOOK OF THE ART HISTORY DAY IN RIJEKA

BROJ 2/2013

VOLUME 2/2013

ISSN 1848 - 7483

UKD 7(091)
738.5

E-knjiga izlazi jedanput godišnje
E-book is published annually

Postavljeno na mrežu / Uploaded to web:

25.10.2013.

Nakladnici

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci /
Faculty of Humanities and Social Sciences,
University of Rijeka

Društvo povjesničara umjetnosti Rijeke, Istre i
Hrvatskog primorja /
Association of Art Historians of Rijeka, Istria and Croatian
Littoral

Za nakladnike

Predrag Šustar
Branka Arh

Urednici / Editors

Marina Vicelja-Matijašić
Ivana Tulić

Urednički odbor / Editorial Board

Antonija Mežnarić
Sandra Maljavac
Maja Mustač
Branka Arh

Jezična savjetnica za hrvatski jezik/
Editor for Croatian Language

Antonija Mežnarić

Naslovnica / Cover

Photo: *Beyond*, Michel Rajkovic

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak /
Design and text preparation

Petar Popić Mileusnić

Adresa uredništva / Address of editor

Odsjek za povijest umjetnosti, Filozofski fakultet
Sveučilišta u Rijeci, Sveučilišna avenija 4, 51000
Rijeka, Hrvatska /

Department of Art History, Faculty of Humanities
and Social Sciences, University of Rijeka,
Sveučilišna avenija 4, 51000 Rijeka, Croatia

SADRŽAJ

Uvodna riječ / Foreword

Program trećega Dana povijesti umjetnosti u Rijeci /

Program of the Third Day of Art History in Rijeka

Ana-Maria Milčić

Mladi jugoslavenski umjetnici bježe iz muzeja / Young Yugoslav Artist Flee the Museums

Daniela Urem

Razvoj publike u kulturi / Audience Development in Culture and the Arts

Vanessa Mišić

*Umjetnici koji „popravljaju“ stvarnost: Jan Vormann i Srđan Lončar / Artists Who “Repair” the Reality:
Jan Vormann and Srđan Lončar*

Radionice - Workshops

Izrada umjetničkog djela za javni prostor / Creating Art for Public Space

Organizirano tematsko vodstvo po gradu – Organized Thematic Tour of the City

Javna skulptura - spomenici - fontane u centru grada Rijeke /

Public Sculpture - Monuments - Fountains in the City Center of Rijeka

Tribina – Discussion forum

Suvremena umjetnost u javnome prostoru / Contemporary Art in Public Space

Plakat - Poster

O institucijama / Institutions

Korisni linkovi / Useful links

Uvodna riječ / Foreword

Udruga studenata povijesti umjetnosti Filozofskoga fakulteta (SPUM) i Društvo povjesničara umjetnosti Rijeke, Istre i Hrvatskog primorja (DPURIHP) organizirali su 19. travnja 2013. treći *Dan povijesti umjetnosti* u suradnji s Odsjekom za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta u Rijeci, Centrom za ikonografske studije Filozofskoga fakulteta i Akademijom primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci. Ova je manifestacija zamišljena kao program koji promovira i problematizira teme iz područja vizualnih umjetnosti, povijesti umjetnosti i spomeničke baštine, s posebnim osvrtom na Rijeku i njezinu regiju te na ustanove koje djeluju u području kulture i likovnih umjetnosti. Prva dva Dana, organizirana 2011. i 2012. sa željom da se široj publici i građanima grada Rijeke približe spomeničke i umjetničke vrijednosti kroz niz predavanja, vođenja po izložbama i vođenja po dijelovima grada, privukla su mnogobrojnu publiku: studente, učenike, stručnu i širu javnost, što je bio poticaj za budući rad. Aktivnosti su trećega Dana bile organizirane na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Akademiji primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci, javnim prostorima grada Rijeke te u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci.

Ovogodišnji je Dan bio posvećen suvremenoj umjetnosti u javnome prostoru, jednoj od značajnih tema koja problematizira ulogu i percepciju umjetnosti u javnome životu danas. Organiziranim su se aktivnostima sudionicima predstavili izabrani umjetnici i njihova djela, namijenjena javnome prostoru te se pokušala potaknuti rasprava o odnosu takvih djela i gledatelja. Jednako se raspravljalo i o društvenim, političkim i drugim čimbenicima u stvaranju i interpretaciji umjetnosti u javnome prostoru, s posebnim naglaskom na riječke primjere, koje su sudionici imali priliku posjetiti uz stručno vodstvo.

Na Filozofskom su fakultetu održana predavanja studenata povijesti umjetnosti i suradnika. Ana-Maria Milčić predstavila je nekoliko posljednjih bijenala mladih u Rijeci, koji su iznijeli umjetnost na ulice i u javne prostore grada, promijenivši način gledanja i razumijevanja umjetničkoga čina ali i uloge i angažmana umjetnika u suvremenome društvu. Također, Milčić je raspravila o porukama koje je takva umjetnost imala spram društvene zbilje. Dala je uvid u okolnosti koje su dovele do prekida projekta i reprekusija na likovnu scenu u gradu i regiji. Daniela Urem, voditeljica Ureda za kulturu Sveučilišta

u Rijeci, predstavila je zanimljive i recentne spoznaje o mjestu kulture u društvenoj zajednici s posebnim osvrtom na pitanje publike i njezino mjesto te na probleme financiranja projekata u kulturi i strategija njezina razvoja. Vanessa Mišić je predstavila dvojicu umjetnika i njihov odnos spram svakodnevice i zbilje, kroz radove koji su u potpunosti okrenuti javnome prostoru i javnosti te na taj način provociraju, educiraju, angažiraju i potiču javnost na djelovanje, razmišljanje i promjene.

Predavanja su bila uvod u tribinu *Suvremena umjetnost u javnome prostoru*, u kojoj su sudjelovali Milijana Babić, Ana Bezić, Nataša Lah, Ivana Podnar i Slaven Tolj. Umjetnici i teoretičari umjetnosti raspravljali su o ulozi umjetnosti te odgovornosti umjetnika danas i njegovome prisustvu u javnome prostoru. Javnost očekuje od umjetnika angažman i reakciju na društvena događanja i promjene, no može li se to danas prepoznati u umjetničkome djelovanju i jesu li umjetnici okrenuti sebi te koliko uvažavaju publiku i javnost. Ta su pitanja pokrenula burnu raspravu koja je pokazala potrebu za češćim propitivanjima, dijalogom i kritičkim osvrtom na suvremene probleme.

U prostorima Akademije primijenjenih umjetnosti studenti Akademije i Filozofskoga fakulteta organizirali su radionicu za učenike osnovne škole (uz sudjelovanje šire javnosti), koja je imala za cilj izraditi „umjetničko djelo“ i postaviti ga u javni prostor. Radionica je pokazala proces nastanka djela – ideja, izvedba, dozvole, postavljanje djela – te je izazvala velik interes, popraćen nizom pitanja i zanimljivim raspravama na temu. Žičano je stablo s krošnjom od raznobojnoga papira postavljeno u prostor Kampusu, prenoseći poruku o potrebi oplemenjivanja prostora i brige za prirodu koja nas okružuje.

Posebni doprinos u oblikovanju ideje i organizaciji ove manifestacije pripada Udruzi studenata povijesti umjetnosti pri Filozofskome fakultetu u Rijeci - SPUM. Članovi Udruge su putem aktivnog sudjelovanja u organizaciji Dana PU stekli vrijedno iskustvo koje će im pomoći prilikom organiziranja budućih manifestacija i događaja. Uz to su dobili priliku održati tribinu i predavanja koji izlaze iz okvira nastavnoga programa što je za studente povijesti umjetnosti značajno zato što uz teoretsku podlogu, dobivenu putem nastave, stječu i praktično znanje koje je od velike važnosti za njihovu struku i obrazovanje općenito.

Sudionici u organizaciji i realizaciji trećega Dana povijesti umjetnosti u Rijeci:

Udruga studenata povijesti umjetnosti u Rijeci (SPUM)

Društvo povjesničara umjetnosti Rijeke, Istre i Hrvatskog primorja

Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Rijeci

Centar za ikonografske studije Filozofskoga fakulteta u Rijeci

Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci

Muzej moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci

Ovogodišnji je Dan PU ispunio prvotni cilj - promociju vizulnih umjetnosti i povijesti umjetnosti kao znanstvene discipline i struke te upoznavanje šire javnosti sa spomeničkom baštinom i kulturno-povijesnim vrijednostima grada Rijeke i šire regije. Ponovno se pokazala i potvrdila važnost komunikacije i suradnje ustanova u obrazovanju na svim razinama, institucija u kulturi te udruga civilnoga društva u prezentaciji izvornih vrijednosti i promišljanju povijesti i budućnosti našega grada i njegove regije.

Veselimo se susretu i na idućem Danu povijesti umjetnosti 2014. godine!

Antonija Mežnarić, predsjednica Udruge SPUM

Branka Arh, predsjednica DPURIHP

Julia Lozzi-Barković, pročelnica Odsjeka PU

Marina Vicelja-Matijašić, voditeljica CISA

PROGRAM DANA POVIJESTI UMJETNOSTI U RIJECI

„Suvremena umjetnost u javnom prostoru“

Petak, 19. travnja 2013.

10:00 - 14:00 Filozofski fakultet, Kampus

10:00 - Službeno otvaranje Dana povijesti umjetnosti - Odsjek za povijest umjetnosti (IV. kat)

10:30 - 12:00 Predavanja (predavaonica 407, IV. kat)

10:30 - 11:00 Ana-Maria Milčić: Mladi jugoslavenski umjetnici bježe iz muzeja

11:00 - 11:30 Daniela Urem: Različiti oblici motivacije publike za izložbene projekte u javnim prostorima

11:30 - 12:00 Vanessa Mišić: Umjetnici koji “popravljaju” stvarnost

12:00 - 14:00 Akademija primijenjenih umjetnosti, Kampus

12:00 - 14:00 Radionica: Izrada umjetničkog djela za javni prostor (prostorija 5 - prizemlje)

13:00 - 17:00 Vodstva, Kampus i centar grada

13:00 - 14:00 Vodstvo po Kampusu (polazak - ispred Filozofskog fakulteta)

16:00 - 17:00 Vodstvo po gradu: javna skulptura/spomenici/fontane centra grada Rijeke (polazak- Titov trg)

18:00 - 20:00 Muzej moderne i suvremene umjetnosti (izložbeni prostor: Mali salon)

18:00 - 20:00 Tribina: Suvremena umjetnost u javnom prostoru

Sudionici: Milijana Babić, Ana Bezić, Nataša Lah, Ivana Podnar, Slaven Tolj

Moderatorica tribine: Ana-Maria Milčić

Završna riječ i zatvaranje Dana povijesti umjetnosti

Otvorenje trećega Dana povijesti umjetnosti u Rijeci /
Opening of the Third Art History Day in Rijeka

Selecting

S-video

Ana-Maria Milčić

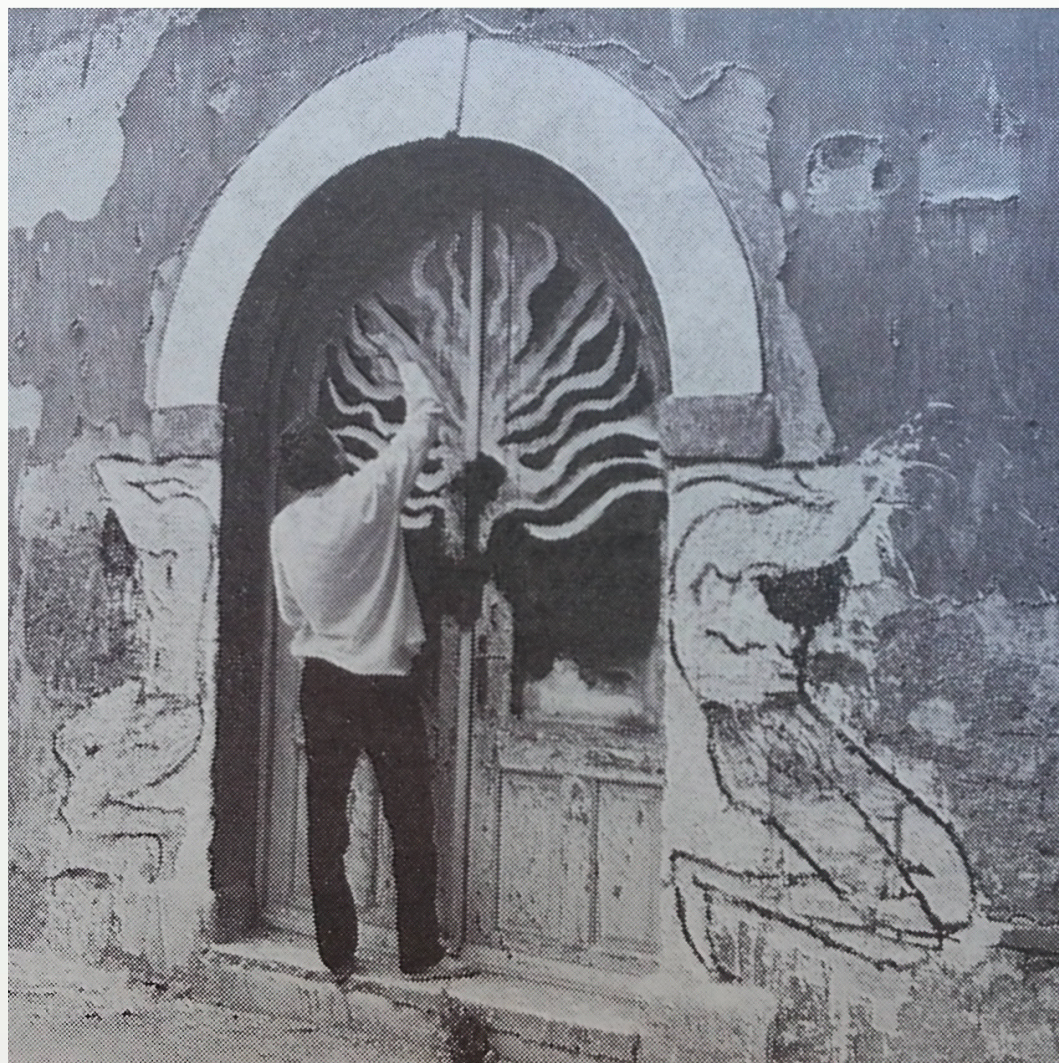
Mladi jugoslavenski umjetnici bježe iz muzeja /
Young Yugoslav Artists Flee the Museums

U riječkoj Modernoj galeriji započinje 1960. *Biennale mladih* koji će trajati do 1991. kad slijedom društvenih i političkih zbivanja dolazi do propasti Jugoslavije. Zamišljeno je da se na toj manifestaciji u Rijeci revijalno i kontinuirano predstavi upravo napredak mladih, pred kojima su velika očekivanja, a industrijski napredna Rijeka će se tako obogatiti likovnim stvaralaštvom. Svake dvije godine u riječkoj Modernoj galeriji, današnjem Muzeju moderne i suvremene umjetnosti te u izložbenim prostorima Maloga salona i Omladinskoga kluba *Ivo Lola Ribar* prikazivani su aktualni događaji na umjetničkoj sceni mladih iz cijele Jugoslavije. Demokratičan je izbor trebao osigurati zastupljenost različitih stilova i škola, afirmiranih i neafirmiranih likovnih umjetnika do 35. godine starosti. Nakon loše posjećenosti i slabog interesa posjetitelja te šire javnosti na 10. Bijenalu, odlučeno je da manifestacija mora doživjeti

promjene, pogotovo u načinu organizacije izlaganja. U skladu s tim 11. Bijenale, održan 1981. u posljednji čas otvara vrata netradicionalnim formama umjetničkog izričaja, pa po prvi puta na bijenalu sudjeluju autori koje se bave vizualnim umjetnostima na polju komunikacije, performans akcija, medijalnih istraživanja i nove umjetničke prakse. Prema Gibsonovome vizualnom svijetu bez rubova „prizor nije samo ono u vidnom polju već i u produžecima ambijenta i zbivanja u njemu“. Vrata muzeja se otvaraju i jedan dio izlagačke djelatnosti izlazi na ulice i trgove, a autori dolaze u neposrednu komunikaciju sa slučajnim prolaznicima. Drugim riječima, događaji iz galerijskoga prostora prenose se u otvorene prostore svakodnevnoga života. Bijenale na taj način prati svjetske izlagačke i izložbene trendove. Umjetnost u javnome prostoru reakcija je na masovne ekonomske privatizacije kulturne produkcije i njezine cirkulacije

UVALA
SCOTT
ZARAVAN
CEN

DISCOTEQUE
BAR
SHOW
PROGRAM
TERASA
ALON AUTOMATA
SVAKI DAN
OD 20 SATI

UVA
SCOTT
ZARAVAN
CEN
CITAJTE
KANOVA

DISCOTEQUE
BAR
SHOW
PROGRAM
TERASA
ALON AUTOMATA
SVAKI DAN
OD 20 SATI

1980-ih, na trgovinu umjetninama, napade na javna financiranja i sve veći korporativni utjecaj na pravila izlaganja, a na primjeru Jugoslavije na sve veću privatizaciju i stezanje remena. Prema Heideggeru upravo se umjetnost u javnom prostoru vezuje uz demokratičnost, poticanje participacije, pristupačnost i dostupnost.

Među najistaknutijim autorima i grupama izvan klasičnoga galerijskog pristupa predstavljeni su na 11. Bijenalu grupa *Pocestno gledalište*, koja stvara kinetičko-funkcionalne skulpture na Korzu, Slavko Maković s *Deautorizacijom umjetničkog djela*, akcijom u kojoj su ljudi na ulici fotografirani kako uzimaju ulaznice nakon čega su te fotografije izložene u galerijskom prostoru, Vlasta Delimar s *Neposredno-posrednom komunikacijom* u gesti davanja malih uspomena prolaznicima na ulici, dok Vlado Martek odgovara sve većoj i zastupljenijoj komercijalizaciji posterima *Čitajte Kamova*. Umjetnici su društveni aktivisti i dolazi do interakcije estetskog i etičkog u njihovim radovima, što odgovara teoriji aktivističke poetike postmodernizma Hutcheonove. Navedeni autori odgovaraju na jugoslavenski post-fordizam, ali i prate svjetske umjetničke hitove. Na 12. Bijenalu *Vojvođanski art bend* proširuje ideju tradicionalnog *mail arta* svojim radom *Kvarnerska flaširana boca*, a *Alter Imago* radi intervencije na riječkim ruševinama u transavangardnom stilu nazivajući svoju akciju *Arte delle Rovine*, dok Željko Jerman svojim radom *Fotografija za vječnost*, na Korzu fotografira prolaznike pored natpisa: „fotografirajući se ovdje ulazite u povijest umjetnosti“. Na 13. Bijenalu Staša Zupančić na Dolcu izvodi ambijentalnu intervenciju s naslovom *Akt začeca*, dok u neposrednoj blizini Vladan Martinović izvodi istu vrstu intervencije pod nazivom *Brod*, a Živko Grozdanić i Kruno Stipešević održavaju na Korzu *100 sati slikanja*, tj. slikarski maraton gdje su bez prekida slikali sto sati. Za vrijeme ovih događanja Dragan Srdić je omogućio bilo kome da na njegovome djelu na Korzu *Projekt sa selotejp trakama* zalijepi što god želi.

Zajedničko je svim ovim radovima određena razina spontanosti, odvijanje u javnom prostoru i neponovljivost. Iako ne možemo osporiti njihov doprinos riječkoj umjetničkoj sceni, ovakva događanja na svjetskoj i hrvatskoj sceni nisu predstavljala novost te možemo reći da stižu u Rijeku u zadnji čas. Događanja na 11. i 12. bijenalu bila su novima, a ponavljaju se na 13. sa slabijim intenzitetom, dok je na 14., 15. i 16. bijenalu udio

događanja izvan muzeja bio vrlo malen. Ovakva su se događanja nastavila u Rijeci izvan okvira bijenala, a možemo ih pratiti do danas, s Korzom kao omiljenom lokacijom. *Biennale mladih* kao ambiciozno zamišljena manifestacija s jakim odjekom u stručnoj i široj javnosti, završava 1991., dijelom i zbog ratnih događanja na području Jugoslavije. Posljednji su bijenali bili snažno politički obojeni i s izravnim porukama kojima se protestiralo i protiv rata unutar muzeja okretanjem slika zidu te javnim raspravama među riječkim kulturnjacima o tome koliko umjetnici i kulturne institucije trebaju ili ne trebaju biti angažirane u vrijeme rata.

Daniela Urem

Razvoj publike u kulturi /
Audience Development in Culture and the Arts

Razvoj publike u kulturi bitan je strateški i interaktivni proces s ciljem približavanja umjetnosti pojedincu i zajednici putem identifikacije, angažmana i sinergije odnosa s postojećom i potencijalnom publikom.

Pitanje razvoja publike na globalnoj je razini postavljeno početkom 21. stoljeća. Iako mu prethode složene povijesne okolnosti, pod utjecajem se složene i sve naglašenije razlike između „javnog“ i „privatnog“, artikulira kao sastavnica kulturalnog menadžmenta. U okviru razvoja publike raspravlja se i o legitimnosti javnoga ulaganja u kulturu na temelju isplativosti, koja se mjeri publikom, njezinom brojnošću i zainteresiranošću. Kultura kroz prizmu publike postaje konkurentna na tržištu slobodnoga vremena, čime se otvara pitanje održivosti projekata financiranih javnim sredstvima, odnosno pitanje potiče li takav način pomaganja, bez uvažavanja javne recepcije, neaktivnost i nedovoljnu angažiranost i odgovornost. Drugim riječima, živi li kulturna praksa kakvu poznajemo na posuđenome vremenu, u kojemu organizatori kulturnih događanja ne moraju razmišljati o publici sve dok imaju osiguranu financijsku podršku institucija koje ih financiraju.

U razumijevanju publike poseban aspekt predstavljaju različite kulturalne uvjetovanosti, koje ukazuju na položaj i ponašanje publike, a uvjetovane su prvenstveno kulturalnim okolnostima u društvu. Takozvana «kriza publike», odnosno pad broja posjetitelja prisutna je najčešće u sredinama gdje ne postoje strategije kulturnih politika i gdje obrazovanje i kultura nisu dovoljno zastupljeni. Treba li stoga razlog «krize publike» potražiti u kulturnim politikama određene sredine, u ekonomskim problemima, u društvenim procesima, u konkurentnosti nekih drugih medija ili u kulturalnim, demografskim pa i kognitivnim strukturama publike?

Danas je neophodna veća osjetljivost za publiku, koja je usklađena s potrebama suvremenoga posjetitelja jer se publika mijenja zajedno sa širim društvenim i kulturalnim promjenama u društvu. Ekonomski aspekti, poput primjerice više cijene ulaznica, utječu na posebne društvene sastave publike a unošenje elitističkih formi i konvencija ponašanja čine publiku pasivnijom. Potrebno je, stoga, sagledati sve ove elemente za unapređivanje metoda razvoja publike u cilju veće diversifikacije publike i uključivanja socijalno marginaliziranih skupina u kreativne procese.

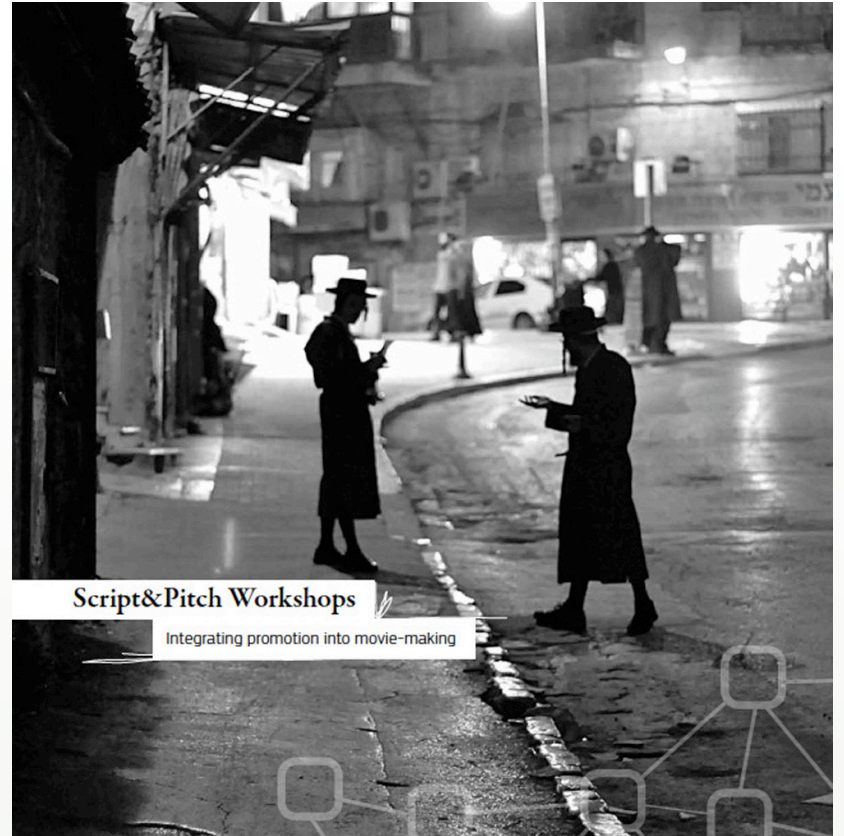

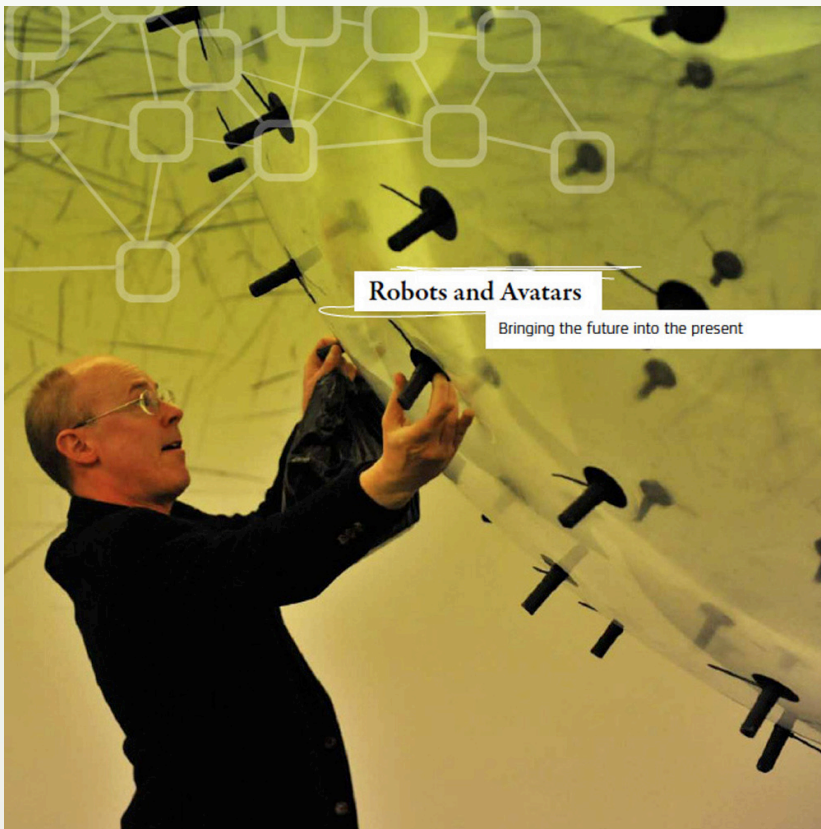
RESEO

Building a critical audience

Script&Pitch Workshops

Integrating promotion into movie-making

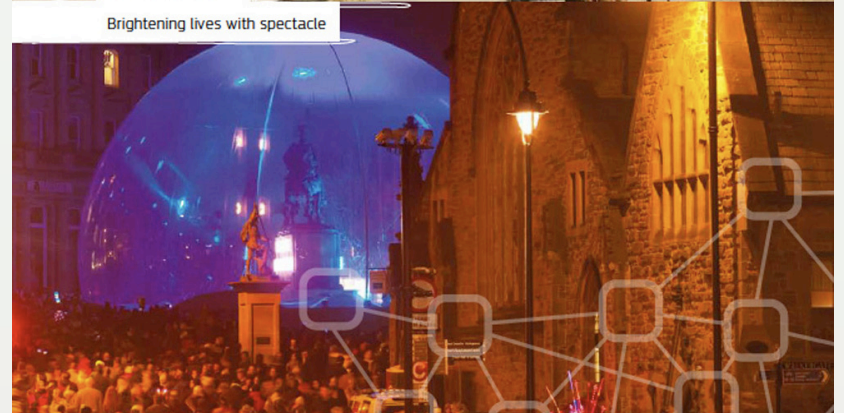
Robots and Avatars

Bringing the future into the present

Artichoke

Brightening lives with spectacle

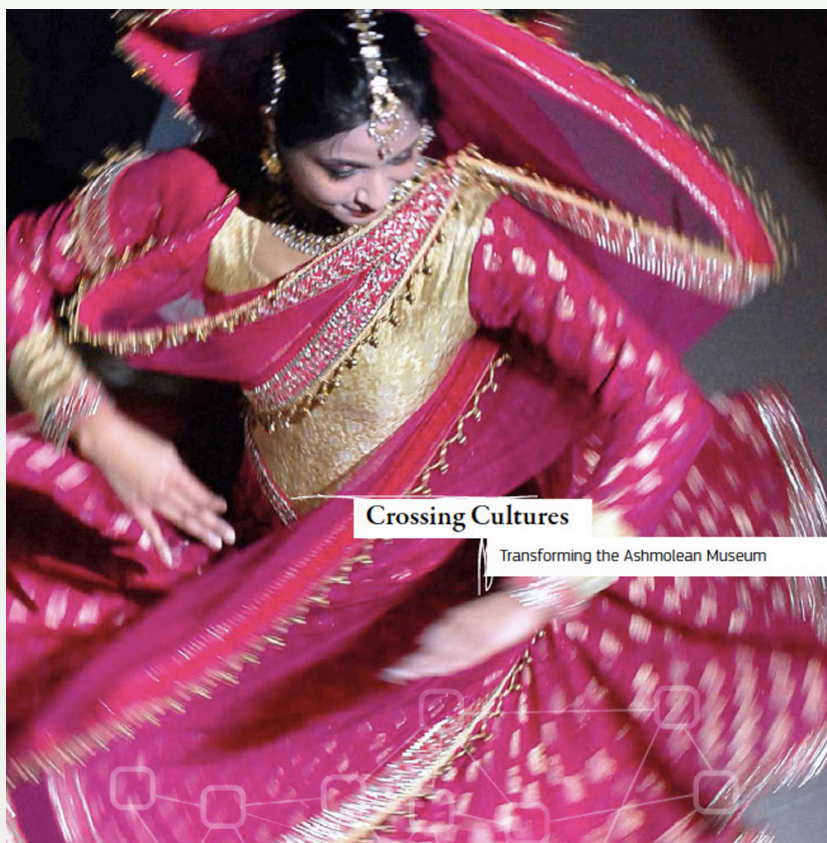

Prijedlog komisije za budući program EU pod nazivom *Kreativna Europa*, za razdoblje od 2014. do 2020. godine za kulturni i kreativni sektor, uključuje i važan segment razvoja publike s ciljem poticanja dugoročnog interesa publike za projekte u kulturi. S tim je ciljem Europska komisija u studenom 2012. organizirala u Bruxellesu konferenciju na temu razvoja publike, pod nazivom *Audience Development: 2020 and beyond*. Naglašujući izazove s kojima se susreću umjetničke organizacije danas otvoren je niz pitanja: kako privući, odnosno povećati publiku na kulturnim i umjetničkim događanjima; što znači planirati razvoj ciljne publike; kako uspostaviti bolje odnose s postojećom publikom. Na konferenciji su također bili predstavljeni projekti financirani iz programa Kultura i MEDIA čija je aktivnost, među ostalima, bila i razvoj publike. Na skupu su predstavljeni primjeri dobre prakse uključivanja i razvoja publike u kulturnu politiku. Naglašeno je da će svi budući projekti, koji sadrže komponentu razvoja publike, imati prioritet pri financiranju iz EU fondova.

Razvoj publike dugoročni je proces i njegov uspjeh ne treba mjeriti samo brojkama budući da mu prethodi i da mu je preduvjet umjetnička produkcija, koja ne može i ne smije biti prepuštena

isključivo financiranju iz javnih fondova. Osmišljavanje i provođenje kulturnih strategija, a time i strukturne promjene u financiranju kulturnih institucija, izgradnja kvalitetnih i kontinuiranih odnosa s publikom i inzistiranje na kvaliteti programa kao bitnom kriteriju za njegovanje odnosa s publikom, predstavljaju važne preduvjete za kontinuirani i sveobuhvatni razvoj publike.

Prijenos se poruka svih vrsta oduvijek najdjelotovornije odvijao u okvirima javnog prostora. Dok je nekad javni prostor predstavljao samo fizičko okruženje ljudske zajednice, moderno doba je pojam javnoga prostora proširilo i na čitav niz medija. Ipak, fizički prostor s kojim se ljudi svakodnevno i neposredno susreću zbog toga ne gubi na svojoj snazi, pa je tako umjetnost prezentirana u javnome prostoru jedan od boljih načina njezine promocije, ali i senzibilizacije zajednice u promišljanju višeslojnih poruka koje takav umjetnički izričaj prenosi.

Jedna od važnijih zadaća umjetnosti u javnome prostoru ili javne umjetnosti je kreativni angažman čitave društvene zajednice, koja u neposrednoj životnoj okolini pronalazi svoju ulogu u umjetničkom stvaralačkom procesu. Umjetničke intervencije u javnome prostoru pružaju i mogućnost popularizacije umjetnikova, često potcijenjenog statusa u društvenoj stratifikaciji. Umjetnost je u javnom prostoru često politički angažirana, ali i suočena sa stvaralačkim izazovima – postavljaju se pitanja poput: Kako umjetničko djelo uklopiti u javni prostor i aktivirati ga s obzirom na okolno okruženje? Ovo nas pitanje dovodi do jednog od bitnih preduvjeta održivosti umjetničkoga djela u javnome prostoru –urbanističke revitalizacije, koju bi djelo svojom namjenom trebalo pružiti. U tome smislu umjetnost u praktičnoj funkciji „popravka“ na idealan način revitalizira urbanu infrastrukturu, prenosi bitne poruke, a ujedno je i dostupna svim članovima zajednice, čak i onima koji ne posjećuju galerije i muzeje. Umjetnici Jan Vormann i Srđan Lončar bave se upravo spomenutom varijantom umjetničkog „popravka“ – rekonstrukcijom stvarnosti na nov i inovativan način. Njihov rad obuhvaća sve spomenute aspekte

javne umjetnosti, a prilika za aktivni angažman je dostupna svima. Ukratko, oni svojim projektima *Dispatchwork* i *Fix-A-Thing* zajednici približavaju koncept umjetnosti kroz praktičan, iskustveni doživljaj.

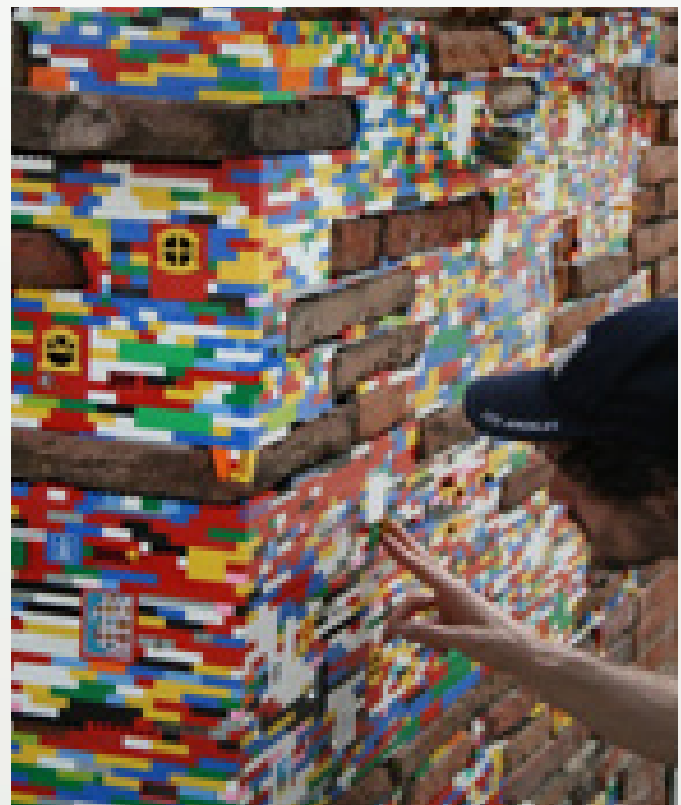
Jan Vormann (Bamberg, 1983.) je njemački umjetnik koji živi i radi u Berlinu. Ideja za projekt *Dispatchwork* rađa se 2007. godine u Bocchignanu (Italija), kao dio grupnoga projekta „20 Eventi“. Završeni studij restauracije i konzervacije i ljubav prema Lego kockicama (ili PCBs - *Plastic Construction Bricks*) odigrali su važnu ulogu prilikom osmišljavanja spomenutoga projekta. Naime, prema Vormannovim riječima, Lego kockice su igračka koja nikad ne gubi svoju privlačnost, a kad prilikom igre ne bi imao odgovarajući dio zamijenio bi ga nekom drugom kockicom. U odrasloj dobi primijećuje kako se često na sličan način obavljaju popravci i restauracije građevina – restaurirani dijelovi se često materijalom, stilom i bojom ne uklapaju u izvornu strukturu građevine. Inspiriran tom spoznajom, a u potrazi za materijalom koji će njegovu radu podariti pečat suvremenosti, Vormann odlučuje u oštećene fasade diljem svijeta uklopiti plastiku, točnije, Lego građevne cigle.¹

Vormann je svoje privremene umjetničke instalacije od 2007. do danas sam ili uz pomoć volontera, postavio u trideset svjetskih gradova. Štoviše, Vormann potiče i samoinicijativan rad čime ispunja bitnu zadaću umjetnosti u javnome prostoru – aktivaciju zajednice. Naime, *Dispatchwork* su timovi (dobrovoljci koji na poticaj samoga umjetnika preuzimaju ideju projekta i „popravke“

1. Jan Vormann, *Dispatchwork*,

URL: <http://www.dispatchwork.info/> (05.04.2013.)

Lego kockicama vrše diljem svijeta, uz preduvjet da projekt zadrži neprofitni i nekomercijalni karakter te da se fotodokumentacija dostavi umjetniku koji je zatim postavlja na mrežnu stranicu projekta) omogućili širenje *Dispatchworka* u još pedesetak gradova, što znači da se projekt nakon samo šest godina postojanja može pohvaliti globalnim karakterom. Također, jedan je od Vormannovih ciljeva ljude diljem svijeta naučiti kako da na ovaj inovativan i zabavan način „popravljaju“ oštećenja u svojim domovima, poručujući time da njegova umjetnost nije ekskluzivna. Medij je poznat svima, a u stvaralačkom procesu mogu sudjelovati sve dobne skupine. Prilikom susreta s Vormannovim radom ljudi se s nostalgijom prisjećaju djetinjstva što ovoj umjetničkoj instalaciji daje reflektivni karakter – osnovna je misao vodilja cijeloga projekta opuštenost i oživljavanje svakodnevnoga urbanog životnog prostora.²

Ipak, nezaobilazne su i mnoge poruke koje projekt prenosi. Naime, prolazni karakter instalacije (bilo da na prolaznost utječu prirodni čimbenici ili ljudsko djelovanje) nije tek puka slučajnost. Promjenjivost i prolaznost ove umjetničke instalacije u javnome prostoru osiguravaju interakciju na relaciji djelo-publika, a konstrukcijama i rekonstrukcijama kroz koje djelo tako prolazi umjetnik implicitno prenosi poruku o nužnosti kreativnoga doživljaja stvarnosti. *Dispatchworku* ne nedostaje niti aspekt političke angažiranosti, koji je također jedan od općih obilježja javne umjetnosti. Lego građevne cigle upravo

---

2. Ibid.

svojim kontrastnim koloritom naglašavaju nesavršenosti kamena i građevine, koje inače ljudi ne primijećuju, pa tako naglašavaju degradaciju i nužnost konkretnih restauracijskih zahvata, te pozivaju ustanove i gradske vlasti na reakciju.³

Dok Jan Vormann iz Berlina kontinuirano širi ideje svog *Dispatchwork* manifesta, Srđan Lončar (Rijeka, 1971.), hrvatski foto-kipar s trajnim prebivalištem u New Orleansu, 2003. godine započinje svoj projekt *Fix-A-Thing* koji je, kao i mrežna stranica kontinuirano „u izradi“. Ovaj je projekt svojim karakterom i porukama vrlo blizak prethodno predstavljenom projektu. Medij koji Lončar koristi je digitalna fotografija niske rezolucije ispisana tintnim pisačem, no također se radi o privremenoj umjetničkoj instalaciji i nekomercijalnom projektu koji se bavi rekonstrukcijom stvarnosti i prijenosom važnih društvenih, kulturalnih i političkih poruka. Naime, Lončar u okviru ovog projekta locira oštećene objekte (gradske infrastrukture ili pak mjesta prirodnog okruženja), fotografira „zdrave“ dijelove oko oštećenja i tim fotografijama „gradi“ oštećeni ili nedostajući dio. Svoje instalacije uz prethodnu fotodokumentaciju (poput Vormanna) ostavlja *in situ*, prepuštene utjecaju atmosferilija i ljudskog djelovanja, čime prenosi već spomenutu ideju prolaznosti, konstrukcije i rekonstrukcije, te kreativnog doživljaja stvarnosti. Ipak, Lončarev je projekt, za razliku od Vormannovog, višestruko društveno i politički angažiran, a umjetnik svojim

---

3. Ibid.

radom prenosi i mnoge filozofske i egzistencijalne poruke.⁴ Jedna je od poruka projekta podizanje svijesti o zamkama potrošačke kulture unutar koje se teško razlikuje stvarno i lažno. Filmovi i reklame „bombardiraju“ ljude prividima stvarnosti na način da postaje teško ustanoviti što je stvarno, a što privid – jednako, na ekstremno način čini i Lončar. On svoje zrnate, digitalne fotografije niske rezolucije, koje upravo zbog takve kvalitete ne predstavljaju vjernu reprezentaciju stvarnoga stanja, koristi kao „flastere“ koji zapravo ne rješavaju postojeći problem. Drugim riječima, *Fix-A-Thing* je projekt koji se bavi apsurdnom mišlju da se objekti mogu popraviti fotografijom, pa tako simbol stvarnosti (fotografija) nadomješta, imitira i ismijava stvarnost. Time Lončar ukazuje na kritično stanje u kulturi i politici i na opasnosti kratkoročnih i brzih rješenja koja služe samo kao privremena kamuflaža dubljega problema. Lončarevi „popravci“ nisu niti trajni niti utilitarni – oni samo ukazuju na problem i kamufliraju ga novom „kožom“ – „kožom“ fotografije.⁵

Nadalje, Lončareve foto-skulpturalne montaže posjeduju i refleksivni karakter budući da kod promatrača izazivaju melankoliju, upravo zbog privida stvarnosti i namjerne nesavršenosti fotografije. Cilj je, dakako, aktivacija zajednice u zajedničkom protestu protiv pasivnosti. Umjetnik svojim radom ukazuje na fizičku i materijalnu, ali i emocionalnu i duhovnu degradaciju potrošačkoga društva, probleme kojima se u današnje vrijeme ne posvećuje istinska pozornost.⁶

Uz političke poruke koje prenosi, ovaj projekt otvoreno koketira s temom „neuspjeha“ – skulptura kao neuspjeh u predstavljanju stvarnosti, fotografija kao neuspjeh u dokumentiranju stvarnosti, stvarnost kao neuspjeh u ostvarenju ideje, umjetnik kao neuspjeh u ulozi istinskoga majstora za popravke te neuspjeh u rezultatu njegova rada. Ipak, simbolični popravak možda i nije neuspješan ako se shvati kao gesta protiv pasivnosti, pa bi *Fix-A-Thing* mogli nazvati i nekom vrstom poetičnog aktivizma. Ovaj se projekt bavi i položajem umjetnika u društvu, pa tako

Lončar svojom „primijenjenom umjetnošću popravka“ nudi javnosti sintezu umjetničkog djela i praktične usluge popravka, nadajući se popularizaciji umjetničkoga statusa u društvu. Na taj način implicitno izražava i svoj protest protiv, nažalost neizbježne, profesionalizacije umjetnika u 21. stoljeću, koja je postala jedini način osiguranja egzistencije. Iako projekt kontinuirano provodi u mnogim državama SAD-a, Lončar se nada i mogućnosti da svoj projekt učini globalnim, a izrazita mu je želja prezentirati ga i u svojoj rodnoj Rijeci.⁷

Analizom projekata ovih dvaju perspektivnih umjetnika dolazimo do zaključka da *Dispatchwork* i *Fix-A-Thing* ispunjavaju sve zadaće umjetnosti u javnome prostoru. Štoviše, oni na zanimljiv i kreativan način čine važan iskorak u popularizaciji umjetničkoga izričaja, ali i podizanju globalne svijesti o gorućim društvenim, kulturalnim, političkim i egzistencijalnim problemima.

4. *The Fine Art of Repair*. A conversation with Srdjan Loncar, u: *Scapegoat Journal*, Vol. 4, 2013., str. 141-156. URL: http://www.scapegoatjournal.org/docs/04/04_The%20Fine%20Art%20of%20Repair_Loncar.pdf (01.04.2013.)

5. Srdjan Loncar, Arthur Roger Gallery, URL: <http://arthurrogergallery.com/press-media/?artist=603> (01.04.2013.)

6. Jan Vormann, *Dispatchwork*, op. cit.

7. Ibid.

Ivana Tulić

Radionica / Workshop

Izrada umjetničkog djela za javni prostor / Creating Art for Public Space

U okviru ovogodišnjeg Dana povijesti umjetnosti na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci održana je radionica izrade umjetničkog djela za javni prostor u organizaciji Katedre za kiparstvo i Odsjeka za povijest umjetnosti. Radionicu su vodile studentice s Odsjeka za povijest umjetnosti Sandra Maljavac i Ivana Tulić, studentica s Akademije primijenjenih umjetnosti Lucija Ukić te bivša studentica Akademije primijenjenih umjetnosti Tajana Putrih. Na radionici su prisustvovali učenici osmog razreda OŠ Vladimir Gortan te studenti Filozofskog fakulteta u Rijeci. Ova je radionica bila organizirana s ciljem upoznavanja zainteresiranih građana s problemom izrade i postavljanja umjetničkog djela u javni prostor. Projekt je pokazao pristup zadatku kroz nekoliko faza: izbor teme, raspravu o odnosu objekta koji se formira prema prostoru u koji se postavlja, izradu zadane forme te, samo teorijski, način postave i prezentacije. Izabrana je tema bila izrada krošnje za žičano stablo koje se trebalo postaviti ispred glavnog ulaza u Filozofski fakultet u Rijeci.

U uvodnom dijelu radionice sudionici su bili upoznati sa zadatkom i predloženom temom - izradom krošnje za žičanu strukturu u obliku debla, koju su prije radionice izradile studentice APU Lucija Ukić i Josipa Čeliković. U ovom dijelu se nastojalo pojasniti sudionicima kako bi prilikom izrade određenog umjetničkog djela za javni prostor trebalo razmisliti o određenim segmentima toga čina poput ideje koja leži iza postavljanja ovog djela u javni prostor te samog prostora unutar kojeg će se određeno umjetničko djelo postaviti. U ovom slučaju voditelji su objasnili da je ideja bila postaviti žičano stablo u svrhu ukazivanja na problem manjka vegetacije na Kampusu, a izabran je bio prostor pred ulazom u Filozofski fakultet, koji je tih dana bio najviše napučen ljudima čime se zadobila veća pozornost šire zajednice za projekt i njegovu poruku.

U drugom dijelu radionice sudionici su sudjelovali u izradi predložene forme - rezanjem hamer papira u različite oblike: listove svih veličina, planete, natpise, sjenu stabla i drugo, bojanjem tih komada različitim bojama koristeći tempere,

vodene boje, drvene olovke i ugljen. Nakon što se papir osušio zadatak je bio zakačiti te oblike na strukturu te potom iznijeti stablo na predviđeno mjesto. Tijekom radionice razvila se živa diskusija; sudionici su postavljali različita pitanja o tehnikama i načinima izrade krošnje, o drugim javnim umjetničkim objektima, o pravnim pitanjima i regulativama, dozvolama i trajanju određenih umjetničkih projekata u javnosti i drugo. Predviđeno trajanje ovoga projekta je nekoliko dana koliko je trajala dozvola postavljanja izrađene skulpture u javni prostor Kampusa.

Također cijeli je postupak od izrade do iznošenja i postavljanja strukture ispred zgrade Filozofskoga fakulteta nazvan „happeningom“ što je otvorilo raspravu o tome što je „happening“ i „umjetnički performans“. Ta je rasprava pokazala kako postoji izniman interes za ovakve teme i organizirane aktivnosti koje uključuju učenike, studente drugih fakulteta i širu javnost u promociji likovnih umjetnosti.

Maja Mustač

Organizirano tematsko vodstvo po gradu / Organized Thematic Tour of the City

Javna skulptura-spomenici-fontane u centru grada Rijeke /

Public Sculpture – Monuments – Fountains in the City Center of Rijeka

U sklopu su se održavanja 3. *Dana povijesti umjetnosti u Rijeci* zainteresirani građani mogli pridružiti planiranome vodstvu u užem centru grada po nekoliko tematskih cjelina, koje su s Titovog trga vodili studenti treće godine preddiplomskoga studija povijesti umjetnosti Marko Smoljan, Dino Begić i Meri Drašković. Vodstvo je mentorirala profesorica Lidija Butković-Mičin s Odsjeka za povijest umjetnosti pri Filozofskome fakultetu u Rijeci, asistentica na kolegijima vezanima uz modernu i suvremenu umjetnost. Profesorica Butković-Mičin je na početku pozdravila zainteresirane i uvela ih u sadržajni cilj vodstva, koji je bio običi najpoznatije riječke spomenike, skulpture i fontane u centru grada i saznati njihovu kratku povijest, njihov reprezentacijski značaj u javnome prostoru i značaj pojedinih autora koji su kao njihovi realizatori utjecali na vizualni identitet grada.

Vodstvo je započelo s upoznavanjem s promjenama koje je Rijeka kao cjeloviti grad doživljavala u svojoj prošlosti, pa se tako danas na mjestu na kojemu su se nekada spajala dva grada (Sušak i Rijeka) nalazi skulptura najpoznatijega riječkog književnika hrvatske moderne - Janka Polića Kamova, rad kipara Zvonimira Kamenara rođenoga 1939. u ondašnjem Sušaku. Nedaleko od Kamenarove skulpture nalazi se monumentalni spomenik podignut povodom desetogodišnjice oslobođenja Rijeke (3. svibnja 1955.) i rad je riječkoga kipara Vinka Matkovića. Na vrhu, monument definira figura žene koja simbolizira pobjedu, personificira snagu i veličinu nove države osloboditeljice, a takvi efekti u okolnome prostoru učinkoviti su zbog sretnog odabira terena za podizanje spomenika u režiji arhitekata Zdenka Kolacia i Zdenka Sile te kipara Matkovića. Plitki reljefi na donjoj razini djelo su akademskog slikara Raoula Goldonija i reprezentacija su uobičajenih propagandnih sadržaja koji veličaju partizansku borbu i temeljne spone novoga društvenog uređenja. Obilazak je dalje krenuo prema *Mostu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata*, koji, kao mjesto sjećanja i čašćenja žrtava Domovinskog rata, prije svega zadovoljava važnu funkcionalnu svrhu - spaja pješačku zonu s Deltom, koja do 2001. nije bila povezana. Pješački most realizacija je projektnog tima arhitektonskog studija 3LHD. Spomenik palima u posljednjem ratnom sukobu stoji u neposrednoj blizini spomeniku poginulima u Drugom svjetkom ratu, a svojom apstraktnom formom sastavljenom od čvrstog, masivnog bloka koji se vertikalno uzdiže na

završetku mosta, predstavlja vizualnu protutežu vertikalni Matkovićevog spomenika progovarajući potpuno drugačijim likovnim jezikom. Iako različiti, oba spomenika predstavljaju jasne prostorne ikone i podsjetnike na ratna stradanja.

Sljedeća su točka obilaska bile dvije skulpture u perivoju ispred historicističkoga zdanja HNK Ivana pl. Zajca. Prva je kip Ivana pl. Zajca na neobično visokome postamentu, autora Belizara Bahorića, a druga željezna kugla kipara Dušana Džamonje, uklopljena u kompoziciju velike fontane ispred kazališta. Bahorićev rad je i skulptura *Mljekarice* na Mljekarskome trgu, a u Rijeci je napravio i apstraktnu razvedenu formu *Val* ispred Gradske knjižnice i skulpturu *Nogometša* na ulazu u Orijentovo igralište. Ovisno o karakteru zadanih narudžbi stil mu varira u okvirima grubog oblikovanja i hrapave površine realistički modeliranih figura do uglačanih i jednostavnih apstraktnih formi. Obje su skulpture prepoznate među Riječanima i djeluju kao gradske ikone, iako je Džamonjina skulptura podigla veliku prašinu svojim „nespretnim“ postavljanjem i uklopljenošću u dati prostor. Na putu do Mljekarskoga trga, grupa se zaustavila kod nedavno postavljene skulpture *Dobro more* (lipanj 2012.) riječkoga umjetnika Voje Radoičića, ispred murala izrađenoga prema njegovim motivima na Pavlinskome trgu. Ova je skulptura recentno postavljena i još je uvijek izvan percepcije šire javnosti iako se svojom jasnom tematikom poziva na povratak Riječana moru i na osnaživanje pomorske tradicije grada. Za razliku od Radoičićeve skulpture fontana na Koblerovom trgu predstavlja prepoznatljiv urbani znak. Fontana je narudžba riječke Tvornice papira povodom obilježavanja 150. obljetnice svoga postojanja, a postavljena je prema projektu arhitekta Igora Emilija te evocira uspomene na rad jedne od najstarijih i najuspješnijih riječkih tvornica, također svojevrsne ikone grada.

Studenti su vodstvo završili analizom riječkoga *Hodača*, skulpture postavljene na Korzu, koji odražava oblikovno prepoznatljivu maniru skulptorskog izražavanja jednog od naših najpoznatijih kipara, Ivana Kožarića. Kožarićevi radovi harmonično se uklapaju u urbane javne prostore, a zbog nerazumijevanja neobuzdanih prolaznika često su meta vandalizma. Tako je na samome početku sudbina riječkog *Hodača* bila neizvjesna (postavljen je u svibnju 2010.) budući da je bio vandaliziran tijekom božićnih blagdana, a njegov povratak koštao je Grad 35 000 kuna. Bila je to prilika da se

raspravi o odnosu građana o spomeničkoj baštini, o potrebi jačeg senzibiliziranja građana za kulturna dobra te o ovakvim aktivnostima koje doprinose boljem poznavanju i razumijevanju umjetničkih djela postavljenih u javnim prostorima.

Organizirana su vodstva po gradu, zamišljena pod krilaticom „gledamo, razumijemo i učimo“ iznimno dobro posjećena i ukazuju na potrebu šire zajednice za upoznavanjem s

umjetnošću svojega grada. Javna je umjetnost, ponajprije javna skulptura, izričaj određenoga vremena i svojevrsni dokument koji govori o periodu kojemu pripada. Stoga je neophodno poznavati društveno-povijesni okvir kako bi se razumjelo djelo te njegov značaj u datome prostoru.

Ana-Marija Milčić

Tribina / Discussion forum

Suvremena umjetnost u javnom prostoru / Contemporary Art in Public Space

Muzej moderne i suvremene umjetnosti (izložbeni prostor: Mali salon)

U sklopu je trećega *Dana povijesti umjetnosti* u izložbenom prostoru Maloga salona održana tribina na temu *Suvremena umjetnost u javnom prostoru*. Pozvani gosti tribine bili su: Milijana Babić, riječka umjetnica i suradnica na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci koja često djeluje u javnome prostoru, Ana Bezić, arheologinja i antropologinja, doktorirala na Sveučilištu Stanford u SAD, koja se bavi ulogom arheologije u suvremenom društvu te politikom i etikom kulturne baštine, Ivana Podnar, povjesničarka umjetnosti zaposlena u Ministarstvu kulture, doktorirala na Sveučilištu u Ljubljani, koja proučava urbanu ikonografiju, a umjetnost u javnom prostoru promatra iz političke perspektive, Slaven Tolj, umjetnik rodom iz Dubrovnika i ravnatelj Muzeja moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci, koji se bavi raznim medijima i predstavnik je nove umjetničke prakse te Nataša Lah, docentica na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, nositeljica teorijske grupe kolegija koja je dvadeset godina radila kao samostalna likovna kritičarka i publicistkinja. Sudionici su započeli tribinu kratkim izlaganjima na temu predstavljajući svoju vizuru i naglašavajući probleme kojima su otvorili raspravu. Milijana Babić prezentirala je svoje umjetničke akcije: *Radni dan*, *Duchamp* i *Djedica* u kojima je propitivala ideju samostalnoga umjetnika i njegove egzistencije te svijest recipijenta suvremenog konzumerizma. Ana Bezić je problematizirala pitanje čuvanja i prezentacije lokalne kulturne baštine te njezino prepoznavanje i vrednovanje. Ivana Podnar je predstavila zagrebačke javne instalacije i skulpture iz političko-ideološke perspektive, ističući kako su prijašnji i aktualni politički sustavi prenosili različite ideologije jednakim jezikom, a ideološki su im oprečni suvremeni umjetnik i civilna inicijativa. Slaven Tolj je govorio o aktivizmu u javnome prostoru, preciznije o aktivističkoj ulozi umjetnika unutar raznih udruga. Nataša Lah je problematizirala ulogu i djelatnost ne samo javnoga prostora, već i javnih institucija, muzeja i galerija te ulogu i „odgovornost“ umjetnika i njihova djelovanje u javnome prostoru.

Na tribini se živo raspravljalo o vrijednosnim orijentirima i postmodernome odbacivanju istih. Nataša Lah intenzivirala je debatu suprotstavljajući se inicijativama nezavisne suvremene scene i kulturnim institucijama pitajući gdje su vrijednosni orijentiri i gdje je komunikacija s publikom. Pojedinci su u publici poduprli mišljenje kako komunikacije nema ili je nekvalitetna, iznijevši svoja iskustva neshvaćanja poruke djela i/ili izložbe, čime se ne nalaze u ulozi recipijenta ili sudionika već

samo pasivnih promatrača. Sitnim je provokacijama završilo primjereno generaliziranje, a istaknule su se konkretne riječke institucije i njihovi čelni ljudi, koji su, prema mišljenju nekih sudionika, bez vrijednosnih orijentira. Tada su se na suprotnim polovima našli ravnatelj MMSU-a Slaven Tolj i docentica Nataša Lah. Riječka suvremena umjetnost ne postavlja kriterije i ne radi razliku između dobre i loše produkcije. Takvim je djelovanjem, prema mišljenju nekih pozvanih gostiju tribine i dijela publike, umjetnost zatvorila vrata koja bi ju mogla voditi rastu i napretku. Nemogućnost prepoznavanja kriterija tijekom selekcije i umjetnička kritika koja je nestala, dovode do toga da posjetitelj muzeja i galerije ili pak slučajni prolaznik tijekom akcije u javnom prostoru ne zna što se događa, niti može iščitati i jednu riječ od onih tisuću za koje nam je rečeno da slika govori.

Burnom raspravom završila je tribina bez jasnih odgovora, ali je otvorila vrata nizu pitanja i problema kao i potrebi daljnje rasprave odnosno daljnjega razgovora između umjetnika, ustanova i publike.

DAN POVIJESTI UMJETNOSTI U RIJECI

PETAK, 19.04.2013.

TRIBINA, PREDAVANJA,
VODSTVO PO KAMPUSU,
VODSTVO PO GRADU, RADIONICA

ODSJEK ZA POVIJEST UMJETNOSTI FILOZOFSKOG FAKULTETA U RIJECI
STUDENTSKA UDRUGA STUDENATA POVIJESTI UMJETNOSTI (SPUM)
CENTAR ZA IKONOGRFSKE STUDIJE
DRUŠTVO POVJESNIČARA UMJETNOSTI RIJEKE, ISTRE I HRVATSKOG PRIMORJA

O institucijama / Institutions

SPUM – Udruga studenata povijesti umjetnosti Filozofskoga fakulteta u Rijeci

SPUM je udruga studenata povijesti umjetnosti koja djeluje na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Rijeci, a čiji su primarni ciljevi promicanje, popularizacija i afirmacija umjetnosti. Putem svojih projekata potiče aktivni rad studenata na unaprijeđenju umjetnosti i njene uloge u svakodnevnom životu, potiče razvijanje kreativnosti, umjetničkoga stvaralaštva te informira i educira mlade po pitanju povijesti umjetnosti. Na taj način omogućuje se praktični rad, stvaranje korisnih iskustva i razvijanje kontakata koji se stječu suradnjom s drugim udrugama, organizacijama izložbi, tribina, predavanja, terenskih istraživanja, prigodnih kulturno-umjetničkih programa, te sličnih izvan nastavnih oblika znanstvenog i kulturalnog opismenjavanja.

SPUM is Association of Students of Art History at the Department of Art History of the Faculty of Humanities and Social Sciences in Rijeka with the goals of promotion, popularization and affirmation of art. Through its projects the association encourages students to actively participate in the promotion of art and its role in everyday life, it encourages the development of various kinds of creativity and finally informs and educates young people in the domain of art history. Through the cooperation with other associations and through organizing exhibitions, discussions, lectures, fieldwork and similar cultural and artistic programmes SPUM encourages students to enroll in practical work and to obtain experience and contacts for the future.

DRUŠTVO POVJESNIČARA UMJETNOSTI RIJEKE, ISTRE I HRVATSKOG PRIMORJA

Društvo povjesničara umjetnosti Rijeke, Istre i Hrvatskog primorja osnovano je 1992. godine u Rijeci kao strukovno udruženje s ciljem unapređenja struke povijesti umjetnosti te jačanja njena udjela u javnom životu grada i regije. Briga za umjetničku i kulturnu baštinu, ali i za društveni, socijalni i stručni status povjesničara umjetnosti najvažniji su ciljevi ove udruge. Primarne djelatnosti Društva su organiziranje predavanja i stručnih skupova i izdavanje knjiga posvećenih

temama iz kulturne baštine grada te regija Istre i Hrvatskog primorja. Unutar Društva djeluje Odbor za kulturnu baštinu.

ASSOCIATION OF ART HISTORIANS OF RIJEKA, ISTRIA AND CROATIAN LITTORAL

Association of Art historian of Rijeka, Istria and Croatian Littoral was founded in 1992 in Rijeka as a professional association for the purpose of promoting art history and of increasing public understanding of art history and visual culture in the city and the region. We are the regional organisation for the discipline and serve a key role in shaping and securing the future study of art history and visual culture. The Association tends to art and cultural heritage, as well as to public, social, and professional position of art historians. Society`s main purpose is organizing lectures and conferences and providing a valuable platform for current, interdisciplinary research and critical debate for experts with a broad range of research and ideas. The Association also produces publications that promote and interpret local and regional subjects and problems in art history and theory. The Association prides itself on offering a diverse range of activities, resources and funding opportunities for members and non-members involved with art history. Our activities and events program broadly reflects the interests of those involved with museums and galleries, academics in higher education, scholars and researchers in different fields of study, those teaching art history in schools, students and independent experts.

The Society has also founded the board for Cultural Heritage.

ODSJEK ZA POVIJEST UMJETNOSTI

Odsjek za povijest umjetnosti osnovan je u svibnju 2003. godine, a izrastao je iz Katedre za teorijske predmete i povijest umjetnosti Studija likovnih umjetnosti. Odsjek organizira studij povijesti umjetnosti na preddiplomskome i diplomskome stupnju, kao dvopredmetni studij, obrazujući stručnjake u području znanstvenoga istraživanja, zaštite kulturne baštine, muzeologije, teorije umjetnosti i nastavnčkoga profila (profesor povijesti umjetnosti). Studij promiče dugu tradiciju izučavanja vizualnih umjetnosti, suvremene metodologije u istraživanju, interdisciplinarnost, otvorenost i kompatibilnost sa srodnim studijima u zemlji i inozemstvu. Odsjek njeguje međunarodnu suradnju s priznatim znanstvenicima i stručnjacima i relevantnim institucijama. Organiziraju se predavanja i radionice gostujućih predavača, tribine na aktualne teme te se popularizira povijest umjetnosti kao znanstvena disciplina.

DEPARTMENT OF ART HISTORY

Department of Art History was established in May 2003 and has developed from the art history and theory courses at the Department of Fine Arts. Department organizes the study of art history at undergraduate and graduate degree, training professionals in the field of scholarly research, protection of cultural heritage, museology, art theory and teaching profiles (art history teacher). The study promotes the long tradition of visual arts, contemporary methodologies in research, interdisciplinarity, openness and compatibility with similar programs in the country and abroad. Department fosters international collaboration with renowned scholars and experts and relevant institutions and organizes lectures and workshops by visiting lecturers.

CENTAR ZA IKONOGRFSKE STUDIJE (CIS)

CIS je osnovan u siječnju 2010. godine pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Ikonografski studiji pretpostavljaju interdisciplinarni pristup u istraživanju i interpretaciji vizualnih umjetnosti. Osnovne djelatnosti Centra su: stvaranje znanstvenog tima za organizaciju i provođenje ikonografskih studija, organizacija godišnjeg međunarodnog znanstvenog skupa ikonografskih studija, izdavačka djelatnost (izdavanje časopisa IKON – časopisa za ikonografske studije, izdavanje

monografija, studija, elaborata, baza podataka i drugih publikacija), elektronska izdanja – baze-podataka, organizacija seminara i radionica, okruglih stolova, tribina, predavanja, pokretanje projekata s posebnim naglaskom na međunarodnoj suradnji i umrežavanju u međunarodne sustave, organizacija ljetnih škola, radionica i ostalih oblika cjeloživotnoga obrazovanja, uspostava platforme znanstvenika i istraživača u Hrvatskoj i povezivanje s inozemnim institucijama i pojedincima, uključivanje mladih istraživača i studenata u rad Centra.

CENTER FOR ICONOGRAPHIC STUDIES (CIS)

CIS was founded in 2010 as an academic center at the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Rijeka. CIS promotes Iconography and Iconology within the interdisciplinary approach to the visual arts. The goals of the Center are research and presentation of the approaches in the methodology of the interpretation of the works of art as well as promotion of the iconography within the graduate and post-graduate curricula. Center's activities: organization of the annual Conference of iconographic studies, publication of IKON – journal of iconographic studies, organization of lectures, workshops and symposia, international networking, research projects, doctoral thesis.

Korisni linkovi / E-links

<http://www.janvormann.com/>

<http://www.dispatchwork.info/>

<http://www.youtube.com/watch?v=g7IGVSez0U4>

<http://arthurogerygallery.com/artists/srdjan-loncar/>

<http://arthurogerygallery.com/artists/srdjan-loncar/>

<http://www.publicartinpublicplaces.info/>

<http://www.publicartarchive.org/>

<http://culturenow.org/>

<http://bigartmob.com/#!/welcome/>

<http://www.artinpublicplaces.com.au/>

<http://www.the-exhibitionist-journal.com/Mary-Jane-Jacob.pdf>

<http://www.publicart-publicspace.org/>

http://www.blok.hr/?page_id=38

<http://dizajn.hr/#1355-nikola-bojic-umjetnost-u-javnom-prostoru-trebala-bi-funkcionirati-poput-open-source-koda>

<http://www.mmsu.hr/Default.aspx?art=571&sec=4>

http://www.academia.edu/1380947/Kada_spomenici_ozive_-_Umjetnost_sjecanja_u_javnom_prostoru

<http://www.kulturpunkt.hr/content/javni-prostor-u-novom-ruhu>

<http://www.muuseum.com.hr/>

<http://www.kulturpunkt.hr/content/muzej-ulicne-umjetnosti>

<http://www.publicart-publicspace.org/>

Dan povijesti umjetnosti u Rijeci realiziran je u suradnji:

Udruga SPUM – studenata povijesti umjetnosti FF u Rijeci
Društva povjesničara umjetnosti Rijeke, Istre i Hrvatskog primorja
Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta u Rijeci
Centra za ikonografske studije Filozofskog fakulteta u Rijeci
Akademije primijenjenih umjetnosti u Rijeci
Muzeja moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci

U radu na projektu Dana PU sudjelovali su:

Arh Branka, Babić Milijana, Begić Dino, Belošević Nikolina, Bezić Ana, Bošković Tina, Brajković Maja, Butković-Mićin Lidija, Čeliković Josipa, Drašković Meri, Dujmović Marina, Franjul Jan, Ivetić Toni, Karković-Takalić Palma, Lah Nataša, Lozzi-Barković Julija, Maljavac Sandra, Mežnarić Antonija, Milčić Ana-Maria, Mišić Vanessa, Mustač Maja, Peršić Stefani, Podnar Ivana, Podrebarac Anamarija, Putrih Tajana, Smoljan Marko, Škriljevečki Monija, Tolj Slaven, Tulić Ivana, Ukić Lucija, Urem Daniela, Vicelja-Matijašić Marina

Zahvaljujemo na potpori:

Osnovnoj školi „Vladimir Gortan“ u Rijeci
Prvoj riječkoj hrvatskoj gimnaziji i Dajani Rosatti, prof.
Gimnaziji Andrije Mohorovičić i Mariji Baričević, prof.
Prvoj sušačkoj hrvatskoj gimnaziji i Theodoru de Canziani Jakšiću, prof.
Školi za primijenjenu umjetnost i Mariji Baričević, prof.
Salezijanskoj klasičnoj gimnaziji i Lucilli Micheli Marušić, prof.
Hotelijersko-turističkoj školi u Opatiji
Prirodoslovnoj i grafičkoj školi i Prirodoslovnoj gimnaziji u Rijeci i Borislavu Božiću, prof.
Multimedijalnom portalu „Moja Rijeka“

Manifestaciju su financijski pomogli:

Grad Rijeka - Odjel za kulturu / City of Rijeka – Department of Culture

Zaklada Sveučilišta u Rijeci / Rijeka University Foundation

10 godina
Odsjeka za povijest umjetnosti
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

Rijeka 2013